

טעון כלי אחר לקבלת הדם), וממילא אם נכנס לקודש כשהוא בצואר פסול, ואם נשפך הוי כנשפך מן הכלי, או שמא נידון כצואר בבהמה ואם נכנס להיכל לא נפסל ואם נשפך על הרצפה – פסול. ולפי זה יוצא שדם העוף שניתן בכלי ונכנס פנימה, כמוהו כדין דם שנכנס בצואר, ממה נפשך; לפי הצד שהצואר דינו ככלי – הרי בשני האופנים שנכנס נפסל. ולפי הצד שהצואר אינו ככלי ודומה לבהמה שנכנסה בדם שבצוארה שכשר, הרי לפי צד זה הקפידה תורה על צואר דוקא ואם ניתן בכלי – כבר נפסל, ושוב אינו נפסל מצד הכנסתו לקודש. ובוה מיושבת הערת הקרן-אורה ממשמעות הסוגיא דלעיל (יא). שחטאת העוף שנכנס דמה לפנים – היינו בעיא דר' אבין, והלא ר' אבין הסתפק בשנכנס בצוארה ולא בשנכנס בכלי, אך להאמור היינו הך.

תיפוק לי דהא אפסיל לה באויר כלי? – אמר רב הונא בריה דרב יהושע: במדביק כלי בצוארה – ואף על פי שכשיצא הדם מן העוף אל הבגד שוב אינו ראוי להזאה, ואפילו אם ימצא אותו להחזירו לצואר, אינו מועיל – שמסתבר שאין הצואר ככלי שרת לענין זה ולא שייך בו חזרה [שאם כן נשפך על הרצפה גם כן יחזירנו לצואר] – אעפ"כ הוצרך הכתוב למעט חטאת העוף מכיבוס, שהרי הפסול בא בבת אחת עם ההתזה על הבגד, ומסקנת הסוגיא להלן (גג). שבאופן כזה טעון כיבוס. ואפשר שגם לפי הצד שכשהפסול וההתזה באין כאחת – אינו טעון כיבוס (וכן פסק הרמב"ם), כאן שלא פירש הבגד מן הצואר, סוחטו והדם כשר (עפ"י חזון איש זבחים כב), ד. וע"ע בחדושי הנצי"ב והגר"ז"ס). לפי מה שכתב בסוף שכל זמן שהבגד לא פירש מן הצואר, סוחטו לצואר וכשר להזאה, יש ליישב מה שקשה לכאורה מדוע הוצרכו להעמיד במדביק, הלא מלשון הגמרא נראה שכל השאלה היתה רק משום שנפסל ב'אויר כלי', ואם כן אפשר להעמיד כשניתו על הבגד מצידו או מתחתיו, שלא הגיע מעולם לאוירו'. [ונראה הטעם שאויר גרידא לא פסל את הדם רק אויר כלי (וכבר תמה הגרעק"א בדבר, אלא שהוא ז"ל תמה על לשון רש"י, ולכאורה כן משמע מלשון הגמרא. וצ"ע), שהרי לעולם ההזאה עוברת באויר למזבח, ולכך הקשו רק משום שלפני שנגע הדם בבגד, הגיע לאויר שמעליו וכבר נפסל בטרם נגע בו]. אך לפי הנוכח נראה, שבאופן זה הלא נפסל הדם בבת אחת עם הגעתו לבגד ובאנו לספק דלהלן – לכך אמרו שהדביק הבגד, שאז לא נפסל כלל. ובספר הר צבי כתב שגם אויר שמתחת הכלי נחשב כאויר כלי כשזורק מלמטה, כיון שסופו לנוח בכלי. ולפי האמור אין צורך בחידוש זה.

דף צג

ניתו על בגד טמא מהו. אף לפי מה שאמרו לעיל שכל דם שהותו על הבגד ואספו – נפסל להזאה, ואם כן הלא מוכח שלעולם דנים לפי מצבו רגע לפני הגעתו לבגד, עדיין יש מקום להסתפק שמא זה רק כשהפסול נובע מכך שניתו על הבגד וטעון כיבוס, אבל כאן שנפסל מצד אחר, על ידי טומאת הבגד, יש מקום לומר שאינו טעון כיבוס (ע' בשפת אמת; אור שמח מעשה הקרבנות ה, ט). בוה יש לישב מה שמבואר בשבועות טו ובחדושי הרשב"א, למ"ד שתי תודות שהיו מקדשים בהן תוספת העיר והעזרה, היו מהלכות זו אחר זו והחיצונה היתה נשרפת שהרי עדיין לא נתקדשה התוספת. ואעפ"י שתורה פסולה אינה מקדשת, כאן שהפסול בא כאחד עם הקידוש שפיר דמי. והרי בסוגיתנו מבואר שעיקרון זה שנוי במחלוקת – אך להנ"ל י"ל שבכל מקום שכן היא מצוותו ואי אפשר בלאו הכי, אין לחוש, וכמו בדם חטאת כשר שהותו הבגד אעפ"י שנפסל מיד בהגיעו, דהכי אמר רחמנא, משא"כ בפסול מתלוה.

ע' עוד בספרים הנ"ל ובשאר מפרשים שנשאו ונתנו לישב הסוגיא לפי השיטות שדם קדשים אינו מקבל טומאה כלל (וכמוש"פ הרמב"ם הל' פסוה"מ א, לו. וע"ע בפירושו המשנה פסחים פ"ז). וע"ע: עמודי אור ע; אבני נזר או"ח כב, ז-ח; אבל האזל ואור שמח מעה"ק ח, ג; קהלות יעקב זבחים לה; אבי עזרי (חמישאה) פסוה"מ שם; חזון יחזקאל תוספתא י, ה.

'פלוגתא דר"א ורבנן אליבא דרבה וכדקא מתריץ אביי...' – אין מובן הלשון 'אליבא דרבה', הלא לכאורה הכל מסתמך על דברי אביי. ואמנם רש"י (בד"ה רבי אלעזר) פירש שאביי לא נחלק על רבו אלא דן לפניו ורבו הודה לו, מכל מקום עדיין צריך באור לשם מה הוזכר רבה.

ונראה שרבה הוא זה שאמר שדברי רבי אלעזר שנויים במחלוקת תנאים, ורבנן פליגי עליה [אלא שבתחילה סבר שנחלקו בפלוגתת רבי עקיבא וחכמים, ואביי דן לומר שנחלקו במחלוקת אחרת, והודה לו רבה]. והוא שאמר רב חסדא לרמי בר חמא, ספקתך תלוי בפלוגתא דר"א ורבנן אליבא דרבה.

'שהרי נדה מזין עליה'. מכאן כתב הרא"ש (בע"ז עה) להוכיח שיש הכשר ותיקון לחצאים, שהרי רואים שאעפ"י שהיא טמאה בטומאה אחרת, מועילה ההזאה לטומאת מת שבה. וכמו כן כלי הבלוע מאיסור שנלקח מן הנכרי, אפשר להטבילו אף אם עדיין לא הגעילו מן האיסור שבו – שיש הכשר לחצאין. [וכמה ראשונים חולקים וסוברים שצריך תחילה להגעילו, שכן משמע סדר הכתובים].

'ר"א בשיטת ר' עקיבא רבו אמרה' – היינו ר' אלעזר בן שמוע, שהיה תלמידו של ר' עקיבא (ע' ביבמות סב: ולהלן קי:). אבל רבי אליעזר בן הורקנוס [שהוא 'רבי אליעזר' סתם] – רבו של ר' עקיבא היה ולא תלמידו [והוא סובר הזאה אינה שיעור, לרבא לעיל פ] [יד דוד ועוד].

'ובהא פליגי, דר' עקיבא סבר כמונח דמי ורבנן סברי לאו כמונח דמי' – יש שכתבו שר' עקיבא לשיטתו (בריש פ"ק דשבת) ש'קלוטה כמי שהונחה דמי' (ע' בפירושו המשנה להרמב"ם, ובא"ר פרה פ"י). ואמנם תמחו האחרונים שאין זה תואם עם מסקנת הסוגיא כאן, שטעמו של רע"ק משום גזירה (ע' בחדושי הנצי"ב; חזו"א פרה).

'רבי עקיבא אומר: היתה לה שעת הכושר ונפסלה – דמה טעון כיבוס, לא היתה לה שעת הכושר ונפסלה – אין דמה טעון כיבוס. ור' שמעון אומר: אחד זה ואחד זה אין דמה טעון כיבוס' – כמו כן נחלקו ר' עקיבא (או ר' יעקב – תלוי בגרסאות. תורת כהנים עא) ור' שמעון אודות דין מריקה ושטיפה, שצריך שיהא ראוי לאכילה – מה הדין אם היה לו שעת הכושר ונפסל. וכן לגבי שבירת עצם בפסח נחלקו (בתוספתא פסחים ו, ז) ר' יעקב ור' שמעון, שלדעת ר' שמעון גם אם היתה לו שעת הכושר ונפסל – אינו חייב משום שבירת עצם, ור' יעקב חולק. רואים אנו מכל זה שטעמו של ר' שמעון הוא כיון שכעת אין הדבר ראוי [אם לאכילה, אם להזייה על המזבח וכו'], הרי זה שוה לאילו לא היתה לו שעת הכושר מעולם (עפ"י משך חכמה פרשת צו ו, כ).

ובאר עוד, שהדרשות שבכאן נאמרו רק לפי הדעה המצרכת שני לימודים להיתה שעת כושר וללא שעת כושר (ע' ריש המזבח מקדש), ואולם לר' שמעון עצמו, וכך פסק ההלכה, שני המצבים נידונים כאחד וכל שאינו ראוי לתפקידו – בין אם היה ראוי בעבר בין אם לא היה ראוי, שוה כדינו. [ואולם מצינו גם לר"ש חילוק בדבר – לענין טו"א באיסורי הנאה, שאם לא היתה לו שעת הכושר אינה מטמאה טומאת אכלין, ואם היתה לו שעה"כ מטמאה. במנחות קא ועוד].

ומה תואם הדבר עם שיטתו הכללית של ר' שמעון (כפי שנתבאר בסוטה ח ועוד) שהדברים נידונים בכל מקום כפי התכלית המכוונת שבהם, שימושיהם ותוצאותיהם, לפיהן נקבעים דינו ומעמדו של הדבר / הפעולה. כגון דבר הגורם לממון – כממון דמי; כל העומד לזורק (וכדו') – כזרוק דמי; מלאכה שאינה צריכה לגופה – פטור; שחיטה שאינה ראויה – לאו שמה שחיטה. וכן סברת 'אחשביה' ו'דבר שאינו מתכוין', ועוד – כולם ר' שמעון אמרם.

וכן מצאנו שיטתו של ר' שמעון (להלן קיב): שמחוסר זמן, שעתה אינו ראוי להיקרב אבל לאחר זמן יהא ראוי – יש עליו אזהרת שחטי חוץ. והענין כנ"ל, שהרי לפי התכלית העתידית הוא ראוי להיקרב. וכן אר"ש שיש מעילה בתורין שלא הגיע זמנם, לפי שראויים לאח"ז – כמבואר במעילה יב.

(ע"ב) 'ראוי להזאה – למעוטי מאי? למעוטי קיבל פחות מכדי הזייה בכלי זה ופחות מכדי הזייה בכלי זה' – יש לדקדק מדוע נקטו 'כדי הזייה' שאינה אלא בחטאת פנימית, והלא מדובר

כאן גם על חטאות חיצוניות, הנאכלות, והרי עיקר הכתוב מדבר בהן, כדתנן בראש פרקנו; – מזה יש להוכיח שבכל הזבחים שיעור הדם הנצרך בשעת הקבלה הוא בכדי הזייה – שהרי מקור הדין הוא מוטבל בדם, והוא שיעור טבילה והזייה. וכן היא דעת הרמב"ם.

ואולם לדעת רש"י ותוס' (במנחות ז: וכן משמע בתוס' לעיל מ: ד"ה לא נצרכה אלא לאת) שיעור קבלת הדם של כל קרבן משתנה כפי מתנות דמו, אם כדי שתי מתנות שהן ארבע, או ארבע מתנות, או שבע הזאות. (משנה למלך מעשה הקרבנות ד, ח).

ונראה לי שבפשיטות שנקטו כאן הזיה דחטאת פנימית, שהרי אמר רבה לעיל (צב): שיעור הכתוב לענין כיבוס מדבר דוקא על פנימיות, וכדכתיב 'אשר יזה'. וגם בלאו הכי, כיון שמקור דין שיעור בקבלה נלמד מ'מוטבל בדם' הנאמר בפנימיות, לכך נקט כדי הזייה. והוא הדין לכל קרבן לפני שיעור מתנותיו.

עוד בענין מחלקות השיעור בשיעור קבלת הדם בשאר זבחים, ע' קרן אורה ויד דוד מנחות ז; שפ"א וטהרת הקדש שם ז-ה; אור שמח הל' מעשה הקרבנות ה, טז.

'אלא אצבע במאי מקנח? אמר אביי: בשפת מזרק, כדכתיב כפורי זהב' – אבל כשגמר להוות מקנח ידו בגופה של פרה ולא במזרק, שהרי כל דם הפר טעון שריפה (כ"מ ברש"י כאן, ובתוס' לעיל כה ד"ה בשפת). והטעם שמקנח במזרק דוקא ולא בבלואי בגדים וכדומה – יש לומר שכיון שלא ארע בדם זה שום פסול, הרי דינו כשאר שירי הדם הטעון שפיכת יסוד, לכך מקנחו במזרק כדי לשופכו עם שאר הדם שבמזרק ליסוד. ובפרה אדומה – כיון שצריך לשרוף כל דמה, לכך מקנח אצבעו בשפת המזרק ושופך כל הדם למערכה (עפ"י חדושים ובאורים ו, א).

הרמב"ם (פרה ד, ב) כתב: מקנח אצבעו בגופה של פרה. ונראה שמפרש 'אלא אצבעו במאי מקנח...'. – בשאר הזאות וזלת פרה. וגרס: 'גמר מקנח ידו (ללא 'בגופה של פרה'), לא גמר מקנח אצבעו' (עפ"י חזו"א פרה ה, ז. וע' בכס"מ שם ובלח"מ מעה"ק ה, ח בדרך אחרת ובשפת אמת מנחות ז. וע"ע תוס' ישנים יומא ב. ד"ה שכל).

'רבי אלעזר אומר: אף משהופשט' (עד כאן דברי רבי אלעזר. מכאן ואילך סתם מתני' היא). 'אינו טעון כיבוס אלא מקום הדם...'

'זה חומר בחטאת מקדשי קדשים' – רש"י כתב: אכיבוס קאי. ואולם הרמב"ם מפרש (בפיה"מ ובהלכות מעה"ק ח, יד) כלפי שבירת כלי חרס המוזכר קודם; ששאר קדשים אין טעונים שבירת כלי חרס, ורק דין מריקה ושטיפה קיים גם בשאר קדשים, כדלהלן במשנה (ע' תוי"ט; רש"ש ויפה עינים, ועוד. [וע' בנבח תורה (ובעין משפט שם), שהוחלפו שם שיטות רש"י והרמב"ם]).

ואף על פי שכלל הוא בידינו שכלי חרס אינו יוצא מידי דפיו לעולם, ואם כן מדוע בשאר קדשים די בהגעלה, הלא הבלוע נעשה 'נותר' ואין אפשרות להפליטו – בארו המפרשים שסובר הרמב"ם שההגעלה מועילה גם בכלי חרס להחליש הטעם הבלוע עד שאינו ראוי לחול עליו שם איסור, על כן מועילה

[גדר 'שעת הכושר' תלוי בדעות האמוראים, האם הכוונה להתר אכילת הבשר לכהנים, או משנראה הדם לזריקה, או מגמר השחיטה (עפ"י רש"י ור"ג מעילה ה)].

א. הלכה כסתם משנה, וכמו שנקט רמי בר חמא בספקו (עפ"י רמב"ם מעה"ק ח, ג).
ב. כאשר נעשה בטומאה, אם הציץ מרצה [כשעודו על מצח הכהן, ולדעה אחת אפילו אינו על מצחו], היות ומדאורייתא הקרבן כשר – טעון כיבוס (תוס').
יש אומרים שדם קדשים אינו מקבל טומאה, ולפי"ז צריך לפרש שנטמא הבשר (ע' במפרשים כאן).

ניתו לאחר נתינת הדם על המזבח – אין הבגד טעון כיבוס.

כיבוס הבגד שהותו עליו מדם החטאת; יש אומרים מצות עשה הוא ונמנה במנין המצוות (רס"ג. ע' בבאור הגר"פ עשה קנב) ויש חולקים וסוברים שדין זה נכלל במצות סדר החטאת (ע' ספר המצוות לרמב"ם שרש יב ועוד).

ב. דם חטאת שנתקבל בכלי ואח"כ נשפך – הואיל ולא נפסל בכך, אם הותו על הבגד – טעון הבגד כיבוס.

הותו מבגד לבגד; ספק אם נפסל בעודו בבגד הראשון מאחר והזקק לכיבוס, ואם כן כשהותו על הבגד השני כבר לא היה ראוי להוות ואין טעון לכבסו, או שמא אם אספו מן הראשון כשר ליתנו על המזבח וממילא הבגד השני טעון כיבוס. ואולם לדברי רבי עקיבא ממה-נפשך טעון כיבוס, שהרי היתה לו שעת הכושר כשנתקבל בכלי תחילה.

א. הרמב"ם פסק שאין טעון כיבוס (מעה"ק ח, ט. וע"ש בכס"מ מרכה"מ ואו"ש; קר"א).
ב. נשפך תחילה על דבר שאינו טעון כיבוס, הואיל ולא נדחה שהרי נתקבל תחילה בכלי, הלכך הבגד השני טעון כיבוס (מנ"ח קלח).

ג. נסתפק רבי אבין על דם העוף שנשפך על הרצפה מהצואר, האם כשר לאספו בכלי, או שמא הקפידה תורה ליתנו מצואר העוף בדוקא, וכיון שהגיע לכלי או אף לאויר הכלי – מיד נפסל, הלכך כשנשפך על הרצפה אין תקנה לאספו (וכן אי אפשר להחזירו לצואר העוף כדי להוות. תו"א).
הספק לא נפשט, לפיכך החטאת תישרף ולא תאכל, כדין חטאת העוף הבאה על הספק (רמב"ם פסוה"מ ב, כ. וע"ש באור שמח). ולא יזרוק הדם אלא יביא חטאת אחרת. ואם זרק – הבשר ישרף. ואם החטאת של מחוסר כפרה – יביא עתה חטאת הבאה על הספק (עפ"י זבח תודה).

ד. בהמת חטאת שהכניסוה לאחר שחיטה להיכל – אין דמה נפסל בכך (מדמה – ולא בשרה). ואולם בחטאת העוף נסתפק רבי אבין, שמא צוארה נידון ככלי שרת [שהרי אין העוף טעון כלי אחר לקבלת דמו, נמצא צוארו משמש ככלי לזריקה], ונפסל בכניסתו להיכל כאילו נכנס הדם בכלי.

דף צג

קנא. בגד שניתו עליו דם חטאת באופנים הבאים – האם טעון כיבוס?
א. כאשר הדם נפסל עם הגעתו לבגד.

- ב. ניתז עליו מצואר הבהמה או שנשפך הדם מן הצואר על הרצפה ואח"כ ניתז על הבגד.
- ג. קיבל הדם מן הצואר בשני כלים, בכל אחד פחות מכדי הזאה, ועירב הכל ואח"כ ניתז.
- ד. ניתז הדם מידו תוך כדי הזאתו למזבח.

א. נסתפק רמי בר חמא אודות דם חטאת שניתז על בגד טמא, האם טעון כיבוס; האם דינו כדם שנטמא ואחר כך ניתז שאינו טעון כיבוס [אעפ"י שהיתה לו שעת הכושר – וכרבי שמעון], או שמא כיון שבשעת הנפילה על הבגד עדין היה הדם טהור, טעון כיבוס. ותלו שאלה זו במחלוקת חכמים ורבי אלעזר כפי שפרש אביי מחלוקתם, האם יש להשוות טומאה קדומה לטומאה שבאותה שעה (ר"א) אם לאו (רבנן).

מבואר בסוגיא שרבי פירש מחלוקתם בענין אחר ולדבריו לכו"ע אין דנים טומאה קדומה מטומאה שבאותה שעה, ולפי זה היה בדין שטעון כיבוס. ואולם הרמב"ם (מע"ק ח, ט) פסק שאינו טעון כיבוס. וכבר עמדו המפרשים על שיטתו. ויש שצדדו שטעות סופר נפלה בספרי הרמב"ם (ע' בכס"מ ובחזו"א).

לדברי רבי עקיבא בכל אופן טעון כיבוס, שהרי היתה לדם שעת הכושר.

- ב. ניתז מן הצואר על הבגד, או נשפך מן הצואר על הרצפה ואח"כ ניתז – אינו טעון כיבוס (אשר יזו – להוציא זה שאינו ראוי להזאה).

ג. קיבל הדם בשני כלים, בכל אחד פחות מכדי הזייה, גם אם יצרף עתה את הדם בכלי אחד, אינו ראוי לזריקה (וטבל בדם – משמע כמו שהוא מתחילתו). הלכך אם ניתז על הבגד אינו טעון כיבוס. יש מי שכתב בדעת הרמב"ם שכשחזר ועירב הכלים והושלם השיעור – ראוי להזאה (עפ"י קרן אורה).

ד. דם שביד המזה (בחטאות הפנימיות שמוזה באצבע) קודם שהתחיל להזות, אם ניתז על הבגד – טעון כיבוס. התחיל בהזאה – נעשה הדם שבידו 'שירים' ואינו ראוי להזאה, הלכך אם ניתז עתה – אינו טעון כיבוס. אפילו הדם שהיזה עדיין לא הגיע אל המזבח, נעשה הדם שבאצבעו 'שירים' מיד כשיצא הדם מאצבעו, ואם ניתז על הבגד – אינו טעון כיבוס (כ"כ באבי עזרי מע"ק ח, ח).

קנב. א. מי חטאת שנטמא, האם הם מטהרים את הטמא בהזאתם?

- ב. נדה שנטמאה במת, האם מזים עליה מי חטאת בטרם טבלה לנדתה?
- ג. מי חטאת שהעבירם אדם מעל גבי טומאה, או שבהזאתם עברו מע"ג טומאה – האם הם נטמאו?
- ד. קידש מי חטאת פחות מכדי הזיה בכלי אחד ופחות מכדי הזיה בכלי אחר – האם כשרים להזאה?
- ה. גמר מלהזות שבע הזאות הדם שבהר המשחה, מה יעשה בשאריות שעל ידו? והאם צריך לקנח בין כל הזאה והזאה?

ו. אלו הלכות דרשו מן הכתוב בחטאות הפנימיות: וטבל הכהן את אצבעו בדם... והזה מן הדם...?

א. מי חטאת שנטמא; רבי אלעזר אומר: מטהרים. ומבואר בגמרא שחכמים חולקים וסוברים אין מטהרים.

א. הלכה כחכמים (עתוס' פסחים סט ד"ה שמא).

ב. מבואר בתוס' שמחלוקתם אמורה רק לאחר קידוש המים, אבל קודם לכן, אם נטמאו אינם מטהרים.

במקום אחר כתבו התוס' (חגיגה כג. ד"ה מת) שמודה רבי אלעזר שאם נטמאו המים במת – אינם מטהרים.

ובספר אור שמח (פרה י, ב) חידש שלא נחלקו אלא בטומאות מגע, אבל אם המים מונחים על דבר טמא – פסולים ואינם מטהרים מגזרת הכתוב.

ג. אפשר שאף לרבי אלעזר, האזוב וכן הכלי צריכים להיות טהורים (ע' חו"א פרה יד, י).

ב. נדה שנטמאה למת, אפשר להוות עליה ממני החטאת בטרם טובלת לנדתה. וטבילה אחת מטהרתה מטומאת נדה ומטומאת המת.

כן הדין בשאר טמאים (רמב"ם פרה יא, ג), מזים עליהם מי חטאת לטהרם מטומאת מת. ודרשו (בספרי זוטא במדבר יט) וזהו הטהר על הטמא – הזאה מועלת לו אעפ"י שהוא טמא.

ג. כלי עם מי חטאת שהעבירו אדם בידו מעל גבי טומאה, כגון תנור שנטמא ע"י שרץ שבתוכו, והעביר הלגין עם המים מעל התנור – רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרים. הסיק אביי לפרש [והודה לו רבה רבו. רש"י] שרע"ק גזר שמה יניח את המים וייטמאו, וחכמים לא גזרו. ואולם בהזאה שעברה מעל טומאה, אין שייכת גזרה זו ואינם נטמאים אלא אם עברו מעל כזית מן המת או מעל אבן המנוגעת, אבל לא בשאר טומאות שאינן מטמאות בהאחלה.

אפשר שמדובר באבן המנוגעת תחת אוהל. או שמה אליבא דרבי שמעון הסובר אבן המנוגעת מטמאת מלמעלה ומלמטה (עפ"י חו"א נגעים י, יז; זבין ד, ח. ועע"ש).

ד. פחות מכדי הזאה בכלי זה ופחות מכדי הזאה בכלי זה – לא קידש (וטבל במים. ויש צד בגמרא שהלכה היא ולא מקרא).

ה. גמר מלהוות שבע הזאות, מקנה ידו בגופה של פרה.

לפני כל הזאה טובל הכהן אצבעו בדם, והשירים שבאצבעו – אמר רבי אלעזר: פסולים, הלכך צריך לקנחם בין הזאה להזאה בשפת המזרק.

ולא יקנח בפרה, שלא יתלכלך מן הנימין שעליה (רש"י ותוס'). והרמב"ם (פרה ג, ב) כתב שמקנה אצבעו בפרה [ולא אמרו בגמרא אלא לפי הצד שהיה שם מזרק לקבלת הדם, אבל לפי מסקנת ההלכה שמקבל ביד, לא היה שם מזרק כלל. עפ"י כס"מ].

ו. וטבל – ולא מספג (= מקנה בקרקעית הכלי או בדפנותיו).

וטבל בדם – בדם הראשון, משמע שצריך שיעור הזאה כבר בתחילת הקבלה. מן הדם – מאותו דם המדובר בענין, משמע שיטבול אצבעו על כל הזאה והזאה.

דף צד

קנג. א. ניתו מדם החטאת על העור ועל השק ועל שאר מינים – האם טעונים כיבוס?

ב. ניתו על דברים שכעת אינם מקבלים טומאה, אבל ראויים לקבלת טומאה על ידי מחשבה, מה דינם?

ג. האם הבגד כולו טעון כיבוס או רק מקום הדם?